

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ АНТИАГРЕГАНТІВ

Ключові слова: антиагреганти, маркетингові дослідження, ринок

Належна гарантія постачання населенню лікарських засобів (ЛЗ) та виробів медичного призначення (ВМП) залежить сьогодні від багатьох факторів, розпочинаючи з можливості розроблення та виробництва основних груп фармацевтичних продуктів чи їх імпорту до підвищення ефективності та доступності ліків. Але в Україні значна кількість проблем щодо формування збалансованої системи забезпечення ліками населення досі не вирішена, і однією з найгостріших сьогодні є імпортозалежність вітчизняного ринку ЛЗ [1].

Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 рр. окреслила напрям вирішення вказаної проблеми шляхом виробництва генеричних або біологічно подібних препаратів та розвитку напряму модифікованих ЛЗ – створення препаратів другого, третього та четвертого покоління із відомих діючих речовин [2].

Сьогодні профілактика і лікування кардіологічних хвороб і хвороб системи кровообігу є однією із пріоритетних проблем охорони здоров'я. Це зумовлено значними втратами, які завдають ці захворювання у зв'язку зі смертністю й інвалідністю [3]. Із кожним роком збільшується кількість активних біологічних субстанцій, які застосовують для лікування серцево-судинних захворювань, росте об'єм інформації про механізм їхньої дії, ефективність і безпеку, особливості використання у різних груп пацієнтів. У профілактиці й терапії захворювань серцево-судинної системи обов'язково присутні лікарські засоби групи антиагрегантів [4].

Мета роботи – формування інформаційного масиву про ЛЗ, які мають антиагрегантні властивості та визначення актуальності й доцільності розроблення нових ЛЗ на підставі маркетингового аналізу вітчизняного ринку антиагрегантів.

Матеріали та методи дослідження

Під час дослідження було виконано пошук, аналіз, узагальнення та систематизацію інструкцій до медичного застосування антиагрегантів за допомогою електронної бази Державного реєстру ЛЗ, Компендіуму [5] та Державного формуляру лікарських засобів [6] із використанням елементів, запропонованих алгоритмом маркетингових досліджень асортименту ЛЗ на фармацевтичному ринку України та низкою публікацій [7, 8, 9].

Результати дослідження та обговорення

За даними ДП «Державний експертний центр МОЗ України» станом на 01. 02. 2016 р. на території України зареєстровано 87 найменувань номенклатурних позицій, що згідно з міжнародною класифікацією АТС мають код B01AC Антиагреганти.

У ході маркетингових досліджень було проаналізовано фірмову структуру іноземних та вітчизняних компаній, що мають місце на українському фармацевтичному ринку. Антиагреганти випускають 49 виробників із 18 країн світу. На сьогодні більша частина цього сегменту фармацевтичного ринку представлена зарубіжними фірмами-виробниками – їх частка становить 55,2%, частка українських виробників – 44,8%.

Серед іноземних країн-постачальників лідируючі позиції займають 7 компаній-виробників Індії. Друга позиція серед іноземних виробників належить 4 фірмам Німеччини. На третьому місці за кількістю фірм-виробників, що представлені на ринку

України, опинилась Іспанія – 3 фірми. Серед українських виробників значне місце посідають: ТОВ «Дослідний завод "ГНЦЛС"», м. Харків та ТОВ «ФАРМЕКС ГРУП» (4 препарати та 3 препарати відповідно).

Під час структурного внутрішньогрупового аналізу встановлено, що асортимент сформований 11 підгрупами антиагрегантів. Серед них провідну позицію займає підгрупа В01АС04 Клопідогрель, на яку припадає 44,8% за кількістю препаратів. Друге місце займає підгрупа В01АС06 Кислота ацетилсаліцилова, а третє – В01АС07 Діпірідамол (27,6% і 10,3% відповідно). Найменшою кількістю препаратів, представлених на фармацевтичному ринку України, є підгрупи В01АС05 Тіклопідін, В01А С18 Тріфлусал, В01АС23 Ціластазол і В01АС24 Тікагрелор, на частку яких припадає по 1,1% (по 1 препарату).

Потрібно відзначити, що серед усіх лікарських засобів антиагрегантної дії комбіновані препарати нараховують 5 пропозицій, що становить 8% від усього асортименту антиагрегантів. Тобто більшу частку становлять монопрепарати – 92% або 80 пропозицій (рис. 1).

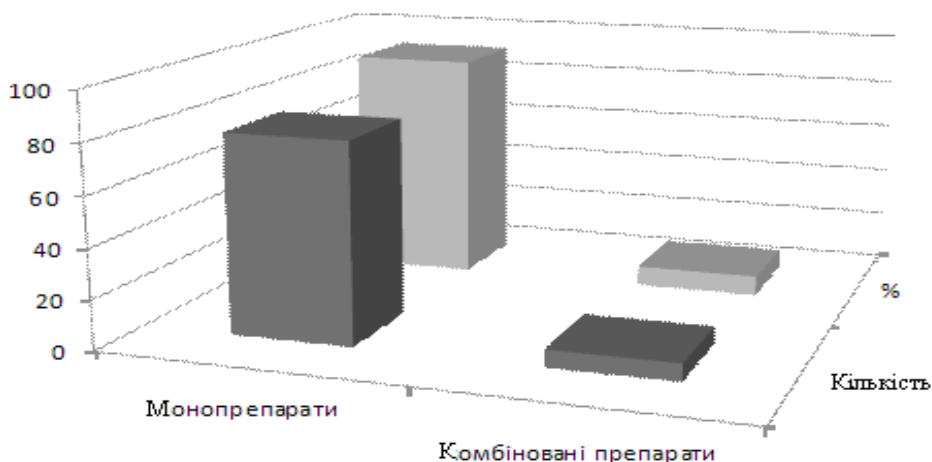

Рис. 1. Діаграма розподілу антиагрегантів за складом лікарської форми

Найпоширенішими у загальній асортиментній структурі антиагрегантів є тверді лікарські форми, а саме таблетки – 76 пропозицій (87,3% номенклатури цієї групи). Окрім того, на ринку антиагрегантів присутні розчини для ін'єкцій – 8 пропозицій або 9,2% номенклатури, капсули і розчини для інгаляцій – 2 і 1 пропозиції або 2,3% і 1,2% відповідно (рис. 2).

Якщо порівнювати асортимент лікарських форм вітчизняного та іноземного виробництва, то констатуємо факт, що саме закордонні виробники випускають антиагреганти не тільки в таблетованих формах і розчині для ін'єкцій, а ще й у капсулах та розчині для інгаляцій.

Вивчення Державного формуляру лікарських засобів (Наказ МОЗ України від 30. 03. 2015 р. № 183 «Про затвердження сьомого випуску Державного формуляру лікарських засобів та забезпечення його доступності») за досліджуваною групою свідчить, що зареєстровані в Україні антиагреганти підгруп В01АС04 – Клопідогрель, В01АС05 – Тіклопідін, В01АС06 – Кислота ацетилсаліцилова, В01АС07 – Діпірідамол, В01АС11 – Ілопрост, В01АС16 – Ептіфібатид, В01АС54 – Клопідогрел, комбінації та В01АС57 – Ацетилсаліцилова кислота, комбінації увійшли до рекомендацій щодо раціонального призначення та використання лікарських засобів з урахуванням ефективності, безпеки та економічної доцільності їх застосування при медикаментозному лікуванні хвороб та станів у кардіології (63,6% асортименту за АТС-класифікацією).

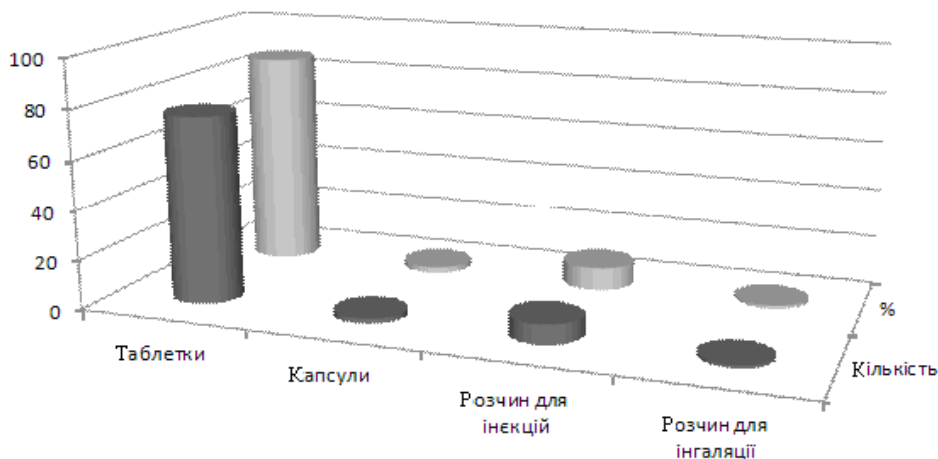

Рис. 2. Діаграма розподілу антиагрегантів за лікарською формою

Окрім того, ліки вищезазначених груп є у наявності у Переліку лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади й установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного та місцевих бюджетів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок закупівлі лікарських засобів закладами та установами охорони здоров'я, що фінансуються з бюджету» від 05. 09. 1996 р. № 1071.

У ході досліджень встановлено, що асортиментний ряд антиагрегантів представлено як рецептурними, так і безрецептурними лікарськими засобами. Переважають лікарські препарати, які відпускають із аптеки за рецептом лікаря – 69%. Безрецептурні ЛЗ становлять 31% асортименту антиагрегантів.

Висновок

Український ринок антиагрегантів сформовано переважно іноземними виробниками, які представляють більш ніж 55% асортименту. У цій групі ЛЗ відзначається гострий дефіцит комбінованих препаратів. Аналіз асортименту лікарських засобів – антиагрегантів ринку України згідно зі системою АТС свідчить, що найбільшим розмаїттям за найменуванням та кількістю пропозицій відзначається підгрупа Клопідогрелю. На жаль, за кількістю лікарських форм цей сегмент фармацевтичного ринку досить одноманітний – більш ніж у 90% переважають тверді лікарські форми (таблетки і капсули).

Усе вищезазначене зумовлює перспективний напрям для подальших досліджень стосовно нових лікарських форм антиагрегантів.

Список використаної літератури

1. Дацько О. І. Імпортозаміщення у фармацевтичній галузі як пріоритет стратегії соціальної безпеки / Соціальна фармація в Україні: стан, проблеми та перспективи: Мат. всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції за участю міжнар. спеціалістів. – Харків: Вид-во НФаУ, 2013. – С. 109–120.
2. Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 роки. Наказ МОЗ України від 13. 09. 2010 р. № 769. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100913_769.html
3. Іпатова А. В., Дроздова І. В., Ханюкова І. Я., Мацуга О. М. Інвалідність унаслідок хвороб системи кровообігу (первинна, прихована, прогнозована) // Укр. терапевт. журн. – 2013. – № 2. – С. 47–53.
4. Казак Л. І., Чекман І. С. Антиагреганти у фармакотерапії серцево-судинних захворювань // Рациональная фармакотерапия. – 2008. – № 4.
5. Електронний довідник «Компендіум» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua>
6. Державний формуляр лікарських засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.moz.gov.ua/ua/portal>
7. Кривов'яз О. В. Маркетинговий аналіз ринку лікарських засобів для лікування глаукоми // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2013. – № 1. – С. 51–55.
8. Глуценко А. В., Георгіяню В. А., Валігура Ю. Г. Аналітичний огляд фармацевтичного ринку сучасних гепатопротекторних препаратів // Фармац. журн. – 2014. – № 4. – С. 17–23.

9. Руденко В. В., Шматенко О. П., Прутула Р. Л., Максимук Т. М. Аналіз фармацевтичного ринку лікарських засобів групи D06 антибіотики і хіміотерапевтичні препарати для застосування в дерматології // Вісн. фармації. – 2012. – № 4. – С. 66–70.

Надійшла до редакції 13 червня 2016 року.

Е. А. Редькина, Н. А. Ткаченко, В. В. Гладышев

Запорожский государственный медицинский университет

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ УКРАИНСКОГО РЫНКА АНТИАГРЕГАНТОВ

Ключевые слова: антиагреганты, маркетинговые исследования, рынок

АННОТАЦИЯ

В профилактике и терапии заболеваний сердечно-сосудистой системы обязательно присутствуют лекарственные средства группы антиагрегантов.

Цель работы – формирование информационного массива о лекарственных средствах, обладающих антиагрегантными свойствами, определение актуальности и целесообразности разработки новых лекарственных средств на основании маркетингового анализа отечественного рынка антиагрегантов.

На территории Украины в группе «Антиагреганты» зарегистрировано 87 номенклатурных позиций согласно международной классификации АТС. Их выпускают 49 производителей из 18 стран мира. На сегодняшний день большая часть этого сегмента фармацевтического рынка представлена зарубежными фирмами-производителями – их доля составляет 55,2%, доля украинских производителей – 44,8%. Ассортимент сформирован 11 подгруппами антиагрегантов, ведущую позицию занимает подгруппа B01AC04 Клопидогрель, на которую приходится 44,8%.

Среди всех лекарственных средств антиагрегантного действия комбинированные препараты насчитывают 5 предложений, что составляет 8% от всего ассортимента антиагрегантов.

Преобладают в общей ассортиментной структуре антиагрегантов твердые лекарственные формы – таблетки (76 предложений или 87,3% номенклатуры этой группы). Кроме того, присутствуют растворы для инъекций – 8 предложений или 9,2% номенклатуры, капсулы и растворы для ингаляций – 2 и 1 предложения или 2,3% и 1,2% соответственно.

Таким образом, украинский рынок антиагрегантов сформирован преимущественно иностранными производителями. Отмечается острый дефицит комбинированных препаратов. Наибольшим разнообразием по наименованию и количеству предложений составляет подгруппа Клопидогреля. По количеству лекарственных форм этот сегмент фармацевтического рынка довольно однообразный – более чем в 90% преобладают твердые лекарственные формы (таблетки и капсулы). Все вышесказанное обуславливает перспективное направление для дальнейших исследований по разработке новых лекарственных форм антиагрегантов.

Е. А. Redkina, N. O. Tkachenko, V. V. Gladishev

Zaporizhzhia State Medical University

MARKETING RESEARCH UKRAINIAN MARKET ANTIPLATELET AGENTS

Key words: antiplatelet agents, market research, market

АБСТРАКТ

Antiplatelets are present at prevention and therapy of cardiovascular diseases necessarily.

The aim of this work is organizing of informational file about medicines with antiplatelet activity, determination of actuality and advisability of development of the new dosage forms based on marketing analysis of home-produced antiplatelets.

In Ukraine the «Antiplatelet» group is contain 87 registered nomenclature positions according to international classification АТС. They are produced by the 49 producers from the 18 countries. At present the most part of this segment of pharmaceutical market is presented by the foreign firm-producers – their part is 55,2%, the part of the Ukrainian producers is 44,8%. Assortment is formed by the 11 antiplatelet subgroups and the main role belongs to B01AC04 Clopidogrel, its part is 44,8%.

Combined medicines count 5 propositions from the all antiplatelets, it is 8% of the whole of antiplatelet assortment.

The solid dosage forms – tablets – prevail in all assortment structure (76 proposals or 87,3% of the nomenclature of this group). Moreover solutions for injections – 8 proposals or 9,2% of the nomenclature, capsules and solutions for inhalations – 2 and 1 proposals or 2,3% and 1,2% accordingly are presented.

So, Ukrainian antiplatelet market is formed by the foreign producers mainly. The acute deficiency of the combined medicines is noted. Subgroup Clopidogrel has the largest variety of goods and propositions. By amount of the dosage forms this segment of pharmaceutical market is rather monotonous – solid dosage forms (tablets and capsules) prevail in more than 90%. So all of the above mentioned determines a perspective tendency for the further investigations on the new antiplatelet dosage forms.

Електронна адреса для листування з авторами: gladishevvv@gmail.com